

**ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ПРУЖИЛЕ
МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ СРБИЈИ
(У ДЕЛУ МАКЕДОНИЈЕ) У ПРВОМ
СВЕТСКОМ РАТУ**

Лидија Миленковска, Верица Јосимовска, Елена
Јосимовска

- Било је тешко живети у Македонији за време ратова а ништа мање и након тога.
- У тим најтежим тренуцима своју несебичну помоћ угроженом становништву, пре свега незбринутој деци, рањеницима и болесницима, пружале су санитетске мисије из више земаља света.

- Кажемо несебична, јер је један део њих оболевао заједно са народом и војском а други део заувек остао на овим просторима помагајући другима. На жалост, данас у царству тишине, већ давно заборављени. Без разлике дали су њихова имена позната или не, овај рад смо посветили њиховом делу.

- Део тих имена помињемо данас да би их спасили заборава посебно што у Македонији ова тематика никад није била актуелна.
- За разлику од историчара Србије који су посветили велики број исписаних страница овим храбрим и хуманим женама, у македонској историографији, свих ових година, то није био случај.

- Имена Добровољних мисија које су пружале помоћ на територији Македоније била су:

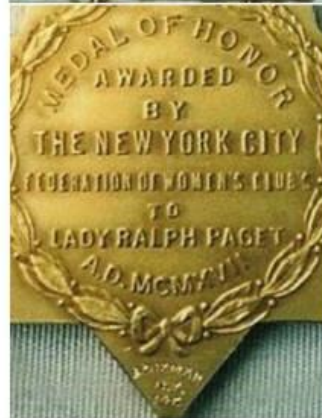
"Српски потпорни фонд" под управом Леди Пеџет и Леди Вимборн,

затим мисија "Болнице шкотских жена" под управом д-р Катерине Мери Харли и

Болнице Америчких жена" под управом д-р Ете Греј и Амерички црвени крст.

N.Y.C. Federation of Women's Clubs
14K-gold and enamel "**Medal of Honor**" in case of issue,

1st of only eight ever awarded; with "Liberty Eagle", similar to that later worn by H. Clinton and four other First Ladies; design inspired by the Civil War era Congressional Medal of Honor

LADY RALPH PAGET OF ENGLAND
Descendant of American forefathers. She is a war heroine who, ably aided by the entire Serbian nation for her concentrated devotion to their people.

Publicly exhibited in NYC, and later awarded
in 1917 to **Dame Leila Paget** (1881-1958)

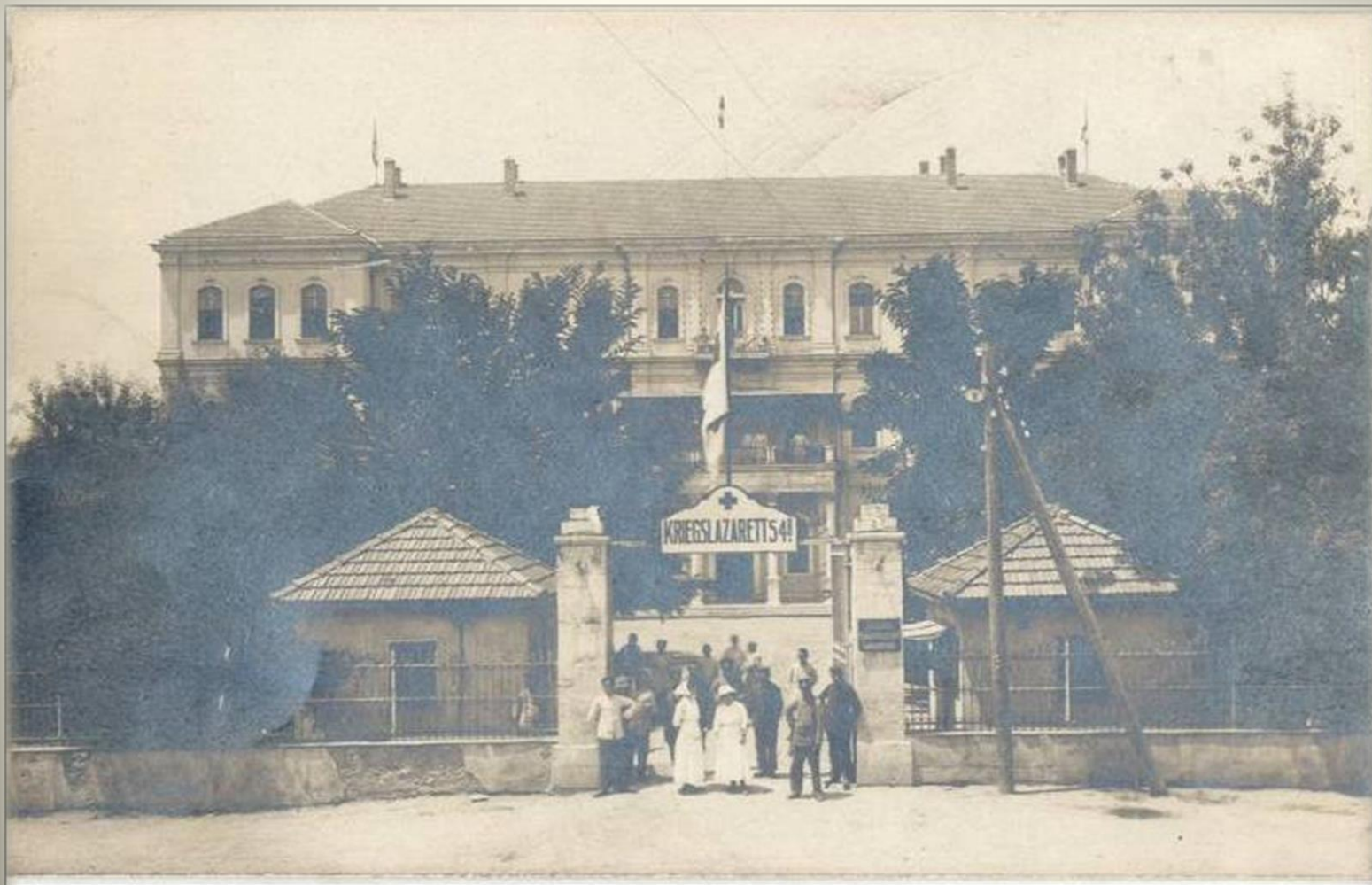
Chief of the WWI British Red Cross Mission in Serbia, who despite her own very weak health, worked to save lives of both Allied and enemy troops from typhus etc. For this, she was adored by people on both sides of the conflict, and became one of the first women ever to be knighted (by King George V, in 1917).

J.A. Schramek & Associates Web site: www.Collectnobel.com
Email: brynobel@sbcglobal.net Telephone: 773-539-5751

- Српски потпорни фонд, у периоду од новембра 1914. до јуна 1915 послао је пет потпуно опремљених болница у Србију. Две од њих биле су упућене у Македонију, у Скопље.
- Скопље је било главни војни и административни центар на југу тадашње Србије.

- У време велике епидемије пегавог тифуса 1915 године, у Скопљу је радило шест болница, које су биле препуне оболелих, и радиле 24 часа у континуитету.
- Прва јединица СПФ, под руководством Леди Пеџет, била је болница са 270 постеља опремљена за хирургију, стигла 17. новембра 1914 у Скопљу. Била је смештена у згради бивше гимназије.

Јединица је у свом саставу имала пет лекара, велики број обучених милосрдних сестара, болничара и другог помоћног особља, укупно 50 чланова.

Totalifauti

www.delcampe.net

Тифусна болница у Скопљу 1915 год.(VI резервна болница)

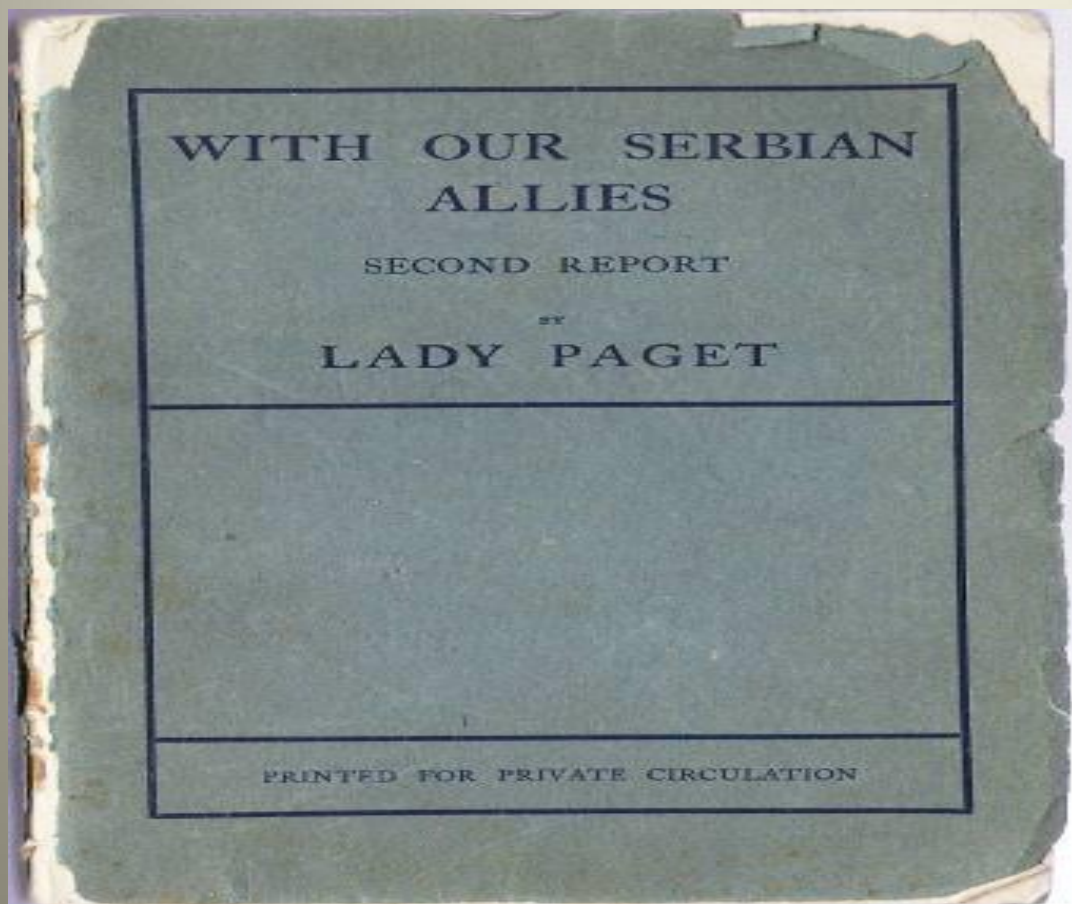
- У међувремену, због појаве пегавца у епидемским размерима, Прва јединица СПФ у Скопљу, 1. марта 1915. отворила је Шесту резервну болницу за оболеле од пегавог тифуса.
- Доласком мисије Леди Пеџет и отварањем болнице за рањенике и локално становништво, лечени су подједнако од пегавца, рекуренса, трбушног тифуса и дизинтерије.

- Јануара 1915, болница СПФ у Скопљу, у време велике епидемије пегавца, примила је на лечење 600 пацијената, а међу њима је била и Леди Пеџет и шеснаест чланова медицинске екипе.

Један део њих није преживео пегавац, били сахрањени су у Скопљу.

- У време повлачења српске војске, октобра 1915, сер Ралф Пеџет, супруг Леди Пеџетове, захтевао је да се Прва јединица СПФ повуче са осталим медицинским мисијама.

Леди Пеџет, у договору са својом мисијом, одбила је наређење да напусти болницу, јер многи болесници и рањеници нису били физички способни за евакуацију. Тако је пала у ропство и радила под контролом окупатора.

- Друга болница, у организацији леди Корнелије Вимборн, стигла је у Скопље, фебруара 1915, као помоћ мисији леди Пеџет.

- Јединица је добила назив по Леди Корнелији Вимборн (Lady Cornelia Wimbourne), која је опремила и финансијски помогла њено оснивање.
- Јединица од 46 чланова, капацитета 150 болничких постеља била је смештена у згради, у којој је претходно радила грчка јединица Црвеног крста, некадашње складиште дувана.

Леди Корнелија Вимборн
(Lady Cornelia Wimbourne,
1847–1927), супруга првог
Барона
Вимборн (1st Baron
Wimborne, 1835–1914),
рођена тетка Винстона
Черчила и блиска
рођака ирског вицекраља.

Hills & Saunders. Photo. 8 Oxford & Eton.

1. 2. 3 4 5 6 7.

- Екипа је убрзо по доласку прискочила у помоћ Првој јединици, где је неко време једна медицинска сестра (Флора Скот), сама неговала 300 пацијената, јер се разболело шеснаест чланова особља, укључујући и леди Пеџет.

- Д-р Катерина Мери Харли (1853-1917) била је шеф администратор најмодерније транспортне службе са санитетском колоном. Осим санитетске службе руководила је саобраћајним одељењем малим амбулантним „фордовима“.

У саставу њене јединице биле су њене кћери Едит и Флора и дјевојке и жене из највиших енглеских и шкотских кругова.

Погинула је 7 марта 1917 год. за време бобардовања Битоља где је радила на дечјој заштити.

- Групна фотографија санитетског особља АWH из 1919 год. када су стигле на рад у Македонији

Д-р Ета Греј организатор и
супер визор свих болница
АВН у Македонији

Дечји дом Ета Греј у Скопљу

Dr. Evangeline Caven served with American Women's Hospitals in Serbia. She started the first child welfare program in Serbia.

Евелина Кавен била је креатор и реализатор Програма дечје заштите у Србији

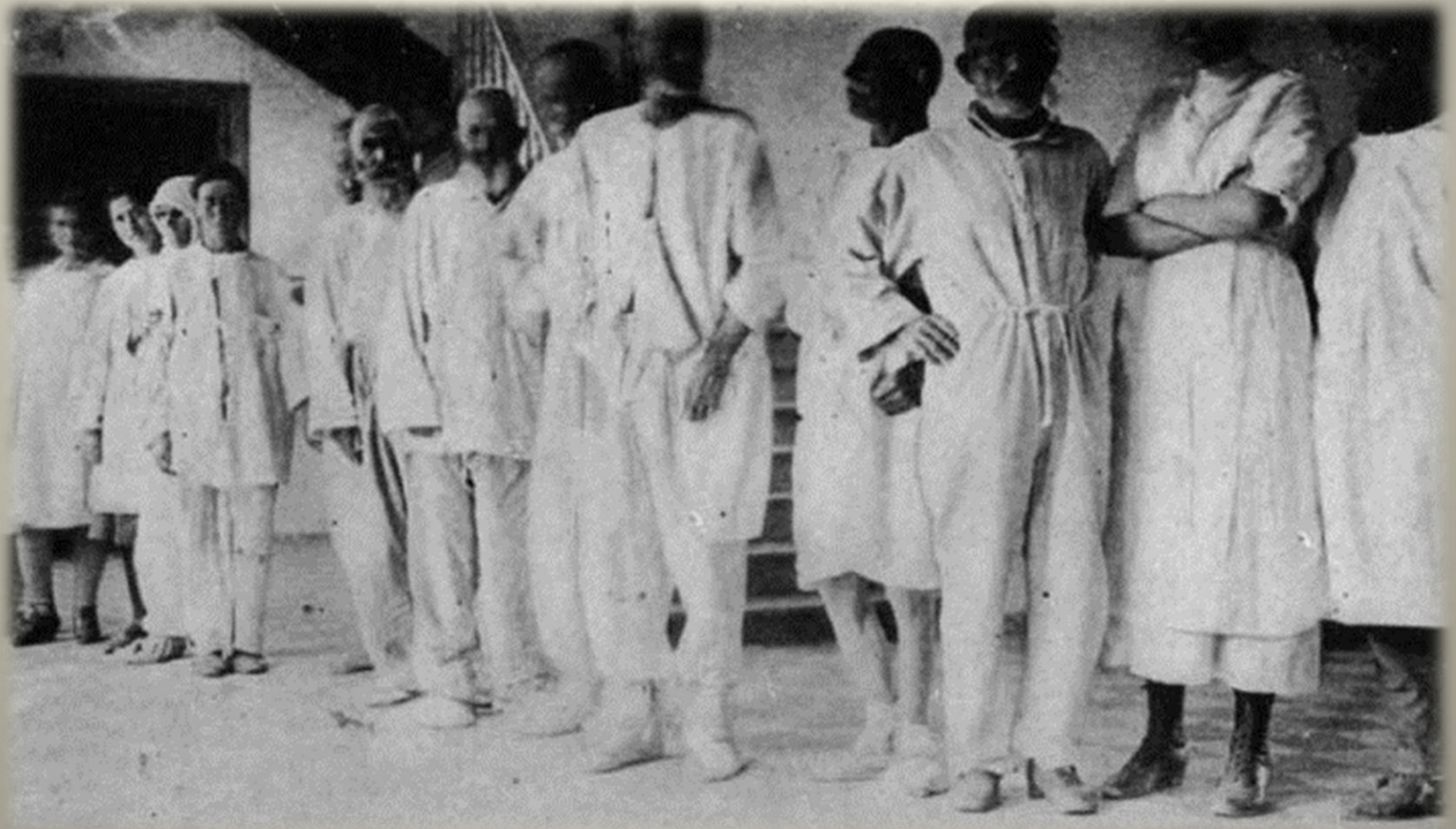

Рад на терену за време епидемија

д-р Меј Стоут, жена, очни
лекар која борила са
катарактом у Македонији
само за 6 месеци оперисала је
1600 пацијената са катарактом

Dr. May Turner Stout, Oculist, with
the American Women's Hospitals in
Serbia, 1920-21.

Dr. May T. Stout and a group of cataract patients.
Over four hundred operations were performed in our Serbian hospitals for the relief of blindness due to cataract during the years 1920-22.

Беле очи су биле карактеристика тог времена

- У Македонији „ земљи смрти“ како ју је описао амерички новинар Џон Рид, у својој репоратажи у Њујоршком Метрополитен Магазину, августа 1915 године, након помоћи ових хуманих и професионално способних жена –лекара и других медицинских профила , почео је полако да се рађа нови живот. Хвала им.